

Umělá inteligence a my ostatní

UI neboli umělá inteligence je jedním z největších dnešních témat všech médií, která úspěšně soutěží se zprávami o různých krocích vlády a parlamentu či zprávami z válečného konfliktu na Ukrajině. Vyjadřuje se k ní kdekdo, a to z různých úhlů pohledu.

Poměrně častá jsou nadšená hodnocení, co všechno umělá inteligence dokáže a jak dokáže nahradit člověka v té či oné profesi, nebo lépe řečeno, co všechno by mohla. Další skupinou komentujících jsou proroci zlých časů, kteří předpovídají kolaps současné společnosti poté, co bude většina současných povolání nahrazena více či méně komplexními systémy UI. No, konečně je tady další skupina – tentokrát skupina nevěřících Tomášů a zastánců lidské výjimečnosti – kteří jsou přesvědčeni, že žádný stroj či zařízení nemůže člověka (někdy také definovaného jako Boží výtvar) nahradit. Poslední skupinou jsou ti rezignovaní, kteří věří, že soudný den již nastává a je jen otázkou času, kdy lidské pokolení bude pohlceno a zotročeno vzpourou strojů (nebo chcete-li robotů). Rád bych pro pořádek zmínil, že v každé zmíněné skupině jsou tací, kteří o dané problematice nevědí téměř nic a papouškují zlomky informací čerpané z různě obskurních zdrojů a zároveň jsou tam i skuteční odborníci, kteří mají o dané problematice nastudované stovky či tisíce stránek a v problematice se orientují velmi dobře.

Umělá inteligence je definována zpravidla jako schopnost strojů napodobovat lidské schopnosti, jako je uvažování, učení se, plánování nebo kreativita. Umělá inteligence umožňuje technickým systémům reagovat na vnějšky z jejich prostředí, řešit problémy a dosahovat určitých cílů. Zabudovaný počítač přijímá data – která byla již připravena, nebo jsou sbírána pomocí vlastních senzorů a kamer – ty následně vyhodnotí a reaguje na ně. Systémy umělé inteligence jsou schopné pracovat samostatně a také měnit a přizpůsobovat své jednání na základě vyhodnocení efektů předchozích akcí. To zní poměrně pochopitelně a srozumitelně, nicméně v tom je možná také ten problém. Co vlastně UI je a jak uvnitř funguje, je poměrně těžké pochopit a ti největší odborníci celkem otevřeně přiznávají, že UI funguje do značné míry jako „black box“, tedy černá skříňka, do které není vidět.

Tradiční obraz UI v literatuře (zejména literatuře označované jako literatura vědecko-fantastická nebo science-fiction) měl tradičně vždy poněkud humanoidní charakter a cosi jako osobnost či charakter. Ve skutečnosti se však nezdá, že by tomu tak opravdu bylo. Především je však třeba zmínit fakt, že typů a systémů UI jsou dnes desítky (možná stovky) a ani nelze určit, že by všechny pracovaly na stejném principu či algoritmu, ačkoliv se ubírají přibližně stejným směrem nebo směřují k podobnému cíli. Hovoříme tedy o velmi různých systémech, které se také mohou chovat či vyvíjet naprosto odlišně.

Jako advokát mohu posuzovat užitečnost UI jen z pohledu své osobní zkušenosti a znalosti profese advokáta, jak ji již několik dekád znám a vykonávám. UI může být nepochybně výborně využitelná pro zpracování rešerší, sepsání článků (pokud od nich člověk nečeká zvláště originální pohled či závěry), zpracování velkého množství identických či podobných smluv nebo vytváření velkého množství jednoduchých či identických žalob.

U odborných porad klientovi bych byl dost skeptický, protože u takto zpracovávané odpovědi velmi záleží na tom, jak je dotaz položen, a to může být dosti zásadní problém. Zdaleka ne každý tazatel totiž umí správně položit dotaz tak, aby odpovídal tzv. skutkovému stavu a popisoval či doporučoval

přiléhavé řešení právní situace. Ve formulaci dotazu mohou totiž i velmi subtilní rozdíly znamenat zcela jinou situaci, ke které se dotaz vztahuje, a proto i odpověď může být zcela zavádějící. Navíc není možné se zcela spolehnout na to, že odpověď je správná. Není totiž zřejmé, do jaké míry je pro UI pravdivost či správnost odpovědi závazná – bude záležet na souboru dat, které UI vyhodnocuje a používá jako základ své odpovědi, kterou nakonec prezentuje. Případy argumentace neexistujícími fakty či rozhodnutími na podporu závěrů UI jsou notoricky známé. Zastupování klienta před soudem si také neumím úplně představit – situace při ústním jednání může být velmi variabilní a pro UI patrně těžko postihnutelná.

Existuje samozřejmě skupina potenciálních klientů, kteří považují advokáty a právníky vůbec za zcela zbytečné existence. Stahují si vzorové smlouvy z internetu, pokud je zajímá právní úprava, tak si vyhledají a přečtou zákon, který podle jejich názoru problematiku obhájí a před soudem či jinými autoritami se nenechají zastupovat odborníkem, protože to zvládnou sami. Nu – někdy se to podaří, někdy moc ne. A někdy to nemá žádné zásadní důsledky, někdy zcela fatální. Pro tyto jedince bude určitě pohovor s UI inspirující.

Pro ty kolegy advokáty, kteří s nadšením vítají UI jako nástroj, který jim ušetří spoustu práce, zejména té, která nevyžaduje vysloveně nejvyšší kvalifikaci a zkušenost, bych rád připomenul, že i pro ně platí to, že by měli k UI přistupovat opatrně – jak již bylo zmíněno, nikde není záruka, že UI odpovídá správně. A vzhledem k tomu, že jen advokát může poskytovat právní služby, bude i za chyby UI odpovídat plně advokát, přestože k výsledkům práce UI přistupoval z nevědomosti v dobré víře. Domnívám se také, že nebude žádným překvapením, pokud někteří klienti budou požadovat za služby advokáta nižší cenu, protože budou argumentovat tím, že se jedná o dokumenty vytvořené strojově, a tedy s nižšími náklady než kdyby to zpracovával sám advokát, a tudíž původně kalkulovaná odměna je nezasloužená a příliš vysoká.

Abych předešel ještě další právní záludnosti v souvislosti s UI – obávám se, že se příliš nemýlím, pokud předpokládám, že nebude trvat dlouho a objeví se teorie digitální osobnosti nebo UI osobnosti a skupina lidí, kteří budou požadovat uznání subjektivity UI a přiznání práv či právní existence pro „bytosti“ se samostatným vědomím. Budeme se patrně brodit diskusemi podobnými těm, které se vedou kolem klonování lidských buněk či dokonce možnosti klonování lidí. Netuším, kdy to přijde a jak se bude diskuse vyvíjet, ale je to neveselé pomyšlení.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb,
advokát a místopředseda České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 2/2023

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávist](#)

- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)